Opgave Homeroswedstrijd 2021-2022

Homeros, *Ilias* 11.776-797

Inleiding

Het is de ochtend van de derde van de vier oorlogsdagen beschreven in de Ilias. De Grieken staan er slecht voor (volgens de wil van Zeus, zo weten we al uit de proloog). Gisterenavond hebben Odysseus, Ajax en Phoenix vruchteloos geprobeerd Achilles terug te laten deelnemen aan de strijd (zang 9). Achilles is wel nieuwsgierig geworden en heeft Patroklos naar Nestor gestuurd om te horen hoe het gaat. Die houdt het, zoals gewoonlijk, niet kort: hij spreekt zowat 150 verzen (11.656-803). Het wedstrijdfragment komt uit het laatste deel van zijn monoloog.

Nestor is gestart met verwijten aan het adres van Achilles (656-668) en heeft dan uitvoerig verteld over zijn eigen heldenrol, ooit, in een strijd tussen Pylos en de Epeiers. Was hij nu nog maar zo sterk als toen! Wat een contrast met Achilles, de nutteloze held! Daarop volgt een tweede flash-back, nu naar de mobilisatie voor de Trojaanse oorlog. Nestor vertelt hoe hijzelf en Odysseus naar Phthia gingen, bij Peleus en Menoitios. Toen ze aankwamen, was Peleus aan het offeren, en hun zonen, Achilles en Patroklos, waren vlees aan het roosteren (hier begint de wedstrijdtekst). De twee ronselaars werden uitgenodigd op de barbecue – een typische scène van gastvrijheid. Na het eten gaven de vaders elk aan hun zoon goede raad voor de oorlog. Peleus' advies wordt in indirecte rede samengebald in één memorabel vers (784, de heroïsche erecode), Menoitios' woorden worden in directe rede weergegeven (speech in speech, 786-789). Nestor brengt die vaderlijke raad aan Patroklos nu in herinnering, en trekt daaruit een fatale conclusie. Patroklos zal Nestors suggestie opvolgen – en nog diezelfde dag sterven (al wordt dat pas verteld in zang 16).

De eerste verzen van deze prachtige, tragisch-ironische scène lijken wel een oefening in dualisvormen. Wij tweeën, νῶι = Nestor en Odysseus; jullie tweeën, σφῶι = Patroklos en Achilles, de zonen; zij tweeën, τώ = Menoitios en Peleus, de vaders.

Tekst (Loeb Classical Library)

σφῶι μὲν ἀμφὶ βοὸς ἔπετον κρέα, νῶι δ᾽ ἔπειτα
στῆμεν ἐνὶ προθύροισι· ταφὼν δ᾽ ἀνόρουσεν Ἀχιλλεύς,
ἐς δ᾽ ἄγε χειρὸς ἑλών, κατὰ δ᾽ ἑδριάασθαι ἄνωγε,
ξείνιά τ᾽ εὖ παρέθηκεν, ἅ τε ξείνοις θέμις ἐστίν.
αὐτὰρ ἐπεὶ τάρπημεν ἐδητύος ἠδὲ ποτῆτος, 780
ἦρχον ἐγὼ μύθοιο κελεύων ὔμμ᾽ ἅμ᾽ ἕπεσθαι·
σφὼ δὲ μάλ᾽ ἠθέλετον, τὼ δ᾽ ἄμφω πόλλ᾽ ἐπέτελλον.
Πηλεὺς μὲν ᾧ παιδὶ γέρων ἐπέτελλ᾽ Ἀχιλῆι
αἰὲν ἀριστεύειν καὶ ὑπείροχον ἔμμεναι ἄλλων·
σοὶ δ᾽ αὖθ᾽ ὧδ᾽ ἐπέτελλε Μενοίτιος Ἄκτορος υἱός· 785
‘τέκνον ἐμὸν γενεῇ μὲν ὑπέρτερός ἐστιν Ἀχιλλεύς,
πρεσβύτερος δὲ σύ ἐσσι· βίῃ δ᾽ ὅ γε πολλὸν ἀμείνων.
ἀλλ᾽ ἐύ οἱ φάσθαι πυκινὸν ἔπος ἠδ᾽ ὑποθέσθαι
καί οἱ σημαίνειν· ὃ δὲ πείσεται εἰς ἀγαθόν περ.’
ὣς ἐπέτελλ᾽ ὁ γέρων, σὺ δὲ λήθεαι· ἀλλ᾽ ἔτι καὶ νῦν 790
ταῦτ᾽ εἴποις Ἀχιλῆι δαΐφρονι αἴ κε πίθηται.
τίς δ᾽ οἶδ᾽ εἴ κέν οἱ σὺν δαίμονι θυμὸν ὀρίναις
παρειπών; ἀγαθὴ δὲ παραίφασίς ἐστιν ἑταίρου.
εἰ δέ τινα φρεσὶν ᾗσι θεοπροπίην ἀλεείνει
καί τινά οἱ πὰρ Ζηνὸς ἐπέφραδε πότνια μήτηρ, 795
ἀλλὰ σέ περ προέτω, ἅμα δ᾽ ἄλλος λαὸς ἑπέσθω
Μυρμιδόνων, αἴ κέν τι φόως Δαναοῖσι γένηται·